

MARTIN KRAGH

*Historien
dömer inte
bara de
besegrade*

ESSÄER OM KRIGET I UKRAINA

fri tanke

Utgivarens förord

PÅ KVÄLLEN DEN 21 november 2013 samlades ett tusental aktivister och oppositionspolitiker på Självständighetstorget, *Majdan Nezalezjnosti*, i centrala Kiev. Bara timmar tidigare hade den ukrainske presidenten Viktor Janukovyjtj meddelat att förhandlingarna om ett associationsavtal med EU skulle avbrytas. Av ekonomiska och säkerhetspolitiska skäl var det viktigt, förklarade han, att i första hand stärka banden till Ryssland. För dem som samlats på torget den här kvällen var beskedet ett allvarligt svek; efter ihärdiga påtryckningar från Moskva hade den ukrainska regeringen slutligen valt att överge vägen mot närmare integration med EU och därmed också möjligheten att bryta med landets historia av politiskt vanstyre och korruption. Inom några veckor skulle protesterna växa till en omfattande rörelse.

Händelserna på Majdan var ämnet för Martin Kraghs första understreckare på *Svenska Dagbladets* kultursida. Essän, som författades tillsammans med kollegan Igor Torbakov, infördes i tidningen den 17 december 2013. Det blev starten på ett regelbundet skrivande i dagspressen. I huvudsak i *SvD*, men även i *Finansmagasinet*, *Neue Züricher Zeitung*, *Tagespost* och *Die Presse* har Kragh i över ett decennium författat sina skarpa analyser av Ukrainakrigets utveckling och reflektioner över dess historiska och geopolitiska sammanhang.

Den 21 februari 2014 kulminerade Majdanupproret, efter tre månader av ihållande demonstrationer, då president Janukovyjtj flydde landet och en ny regering trädde till makten. Brottet med Moskva var ett faktum. En vecka senare bröt ryska special-

förband in på ukrainskt territorium och ockuperade Krimhalvön varpå ryska separatister med understöd av Moskva intog offentliga byggnader i Ukrainas östra oblaster Donetsk och Luhansk.

Ukrainakrigets första dramatiska fas var för många i väst inte mer än ett vagt minne när den fullskaliga invasionen av Ukraina inleddes åtta år senare, den 24 februari 2022. Ukrainarnas förmåga att i ett inledande skede avvärja angreppen förvånade de flesta, inte minst ryssarna. Med ihärdig försvarsvilja och omfattande vapenleveranser från USA och Europa kunde ukrainarna trots betydande landförluster i öst hålla tillbaka den ryska invasionen. Vid slutet av året koagulerade striderna till ett utdraget ställningskrig.

Efter *Det fallna imperiet* och *Historiens återkomst* hade Martin Kragh för avsikt att skriva sin tredje bok om kriget i Ukraina. Av sjukdomsskäl är utsikterna för att projektet ska kunna slutföras i skrivande stund dystra. Men när vi tidigare under våren tillsammans förberedde utgivningen av hans samlade texter såg vi att en bok om Ukrainakriget redan fanns där. Bland hans analyser av politiska förvecklingar och militära sammandrabbningar, fördjupande anmälningar av forskarkollegers böcker, essäer om de historiska djupstrukturerna och skildringar av händelseutvecklingen från Krimannekteringen via den fullskaliga invasionen till idag framträdde en unik skildring av krigets första tretton år.

Här fanns en bok som inte bara berättade om dessa händelser mellan Dnepr- och Volgafloden, utan också står som en stod över Martin Kraghs klara och eftertänksamma röst i offentligheten under samma period. Det är en bok som till skillnad från de flesta historiska skildringar inte är skriven i efterhand, från en tid då det förflutna kan överblickas som ett

fullbordat faktum. I stället är det en skildring av händelserna i realtid; en konfrontation med den utveckling som författaren i varje skede ännu inte vet konsekvenserna av.

Även för oss är Ukrainakrigets utgång ännu oviss. Angreppen fortsätter att bölja på ytan av de bottenfrusna frontlinjerna. Än ett plötsligt genombrott, än en nattlig kaskad av drönare, än förutspås en dalande oljeaktie, ett presidentskifte i Vita huset eller en nedsläckt Starlinkuppkoppling vända krigslyckan för den ena eller andra parten, tillfälligt, innan den stelnade maktbalansen utjämnas igen.

Vi vet inte hur det kommer att sluta. Men när vi idag läser Kraghs rapporter från det förflutna vet vi att händelserna på Majdan blev en ukrainsk revolution. Vi vet att den relativa stiltje som rådde efter krigets inledande skede inte innebar slut på konflikt utan endast var den kalla fasen i ett krig som var på väg att blossa upp i full skala. Vi vet att upproren i Belarus inte följde Majdans exempel, utan att protesterna slogs ned på den mark från vilken ryska pansarfordon, stridsflyg och motoriserade arméförband skulle avancera in på ukrainskt territorium året därpå. Att från nuets horisont läsa Martin Kraghs analyser av dessa skeenden i realtid ger därför berättelsen en särskild nerv. Texternas historiska presens gör dem kusligt förebådande. Ibland anas en vemodig möjlighet att utvecklingen hade kunnat ta en annan riktning.

Bokens titel har på Martin Kraghs initiativ hämtats från den sovjetiske författaren och krigsreportern Vasilij Grossmans stora roman *Liv och öde*, en intrikat skildring av parallella livsöden på östfronten under andra världskriget och en av Kraghs favoritböcker. Orden formuleras en natt under slaget om Stalingrad, då Stalin i väntan på rapport från fältet plötsligt hemsöks av minnet av de människooffer han skördat.

Ibland hade han gripits av en skrämmande känsla av att det inte bara var hans nuvarande fiender som firade triumfer på slagfältet. Han hade föreställt sig hur det i röken och dammet bakom Hitlers stridsvagnar marscherade människor av just den sort som han trodde sig ha straffat, kväst och tystat för alltid. De kom framkrypande från tundran, de sprängde den eviga tjäle som vilade över dem, de bröt sig igenom taggtråden. Tågsätt lastade med återuppståndna var på väg från Kolyma och republiken Komi. Bondkvinnor och barn steg upp ur jorden med skrämmande, sörjande, torterade ansikten och de gick och gick och sökte efter honom med ögon som var sorgsna och utan hat. Bättre än någon annan visste han att historien dömer inte bara de besegrade.*

Slutpassagen är, med Martin Kraghs ord, »en av de mest laddade meningarna i hela romanen«:

Den är dubbeltydig och djup: Stalin fruktar sina egna offer, och Grossman konstaterar ironiskt att Stalin, mer än någon, förstod sanningens kärna: historien dömer inte bara förlorarna. Segrarnas brott granskas också med tiden. Jämte denna passage tänker Stalin samtidigt på det gamla ordspråket »победителей не судят«, »segrare döms inte«, vilket Grossman alltså undergräver med just denna mening.

Orden påminner om den historiens etiska funktion som Kragh i sina texter och böcker är så väl medveten om. I *Historiens återkomst*, bland annat, påminns läsaren: »Härskare som genom historien sökt etablera imperium med illusionen att makt är rätt har samtliga misslyckats i sina ambitioner.«

* Vasilij Grossman, *Liv och öde*, översättning Hans Björkegren, Stockholm: Norstedts 1983, s. 618.

Historien dömer även segraren. Men inte bara för att den politiska ordning som föds ur våld är en kortlivad skapelse i jämförelse med den som grundläggs genom fördrag och ömsesidigt erkännande. Utan också för att den handlade inte kan råda över konsekvenserna eller bestämma den historiska innebörden av sitt eget handlande. Därför skrivs inte historien slutgiltigt med vapen och ammunition i nuet. Därför menade grekerna att ett liv kan bedömas som lyckligt eller olyckligt först när det är över. Först i efterhand visar sig en plötslig vändning ha varit gynnsam eller ödesdiger. Först i efterhand klarnar med lite tur och möda den historiska, etiska och politiska innebörden av en fullbordad handling.

I nuet, till vilket människolivet är utelämnat, är historiens dom ännu alltid oavgjord och dess riktning förblir oviss. Allt vi vet om framtiden är, som Martin Kragh skriver i *Historiens återkomst*, »att den härrör ur det förflutna, för att sedan avvika och hitta sina egna vägar«.

Tack till kulturredaktionen på Svenska Dagbladet för redigering av de ursprungliga artiklarna. Tack till Igor Torbakov som medförfattat tre av de inledande essäerna. På förlaget har Johanna Lernstedt redigerat, Emelie Eliasson korrläst och sättningen har ombesörjts av Magnus Frederiksen. Omslaget är utformat av Beatrice Bohman.

Johannes Rex, förläggare

Stockholm, den 28 maj 2026

17 december 2013

med Igor Torbakov

SEDAN FEM VECKOR bevittnar Ukrainas huvudstad en fredlig kampanj av civil olydnad. Oavsett hur maktkampen i centrala Kiev slutar har vi att göra med en fullständigt monumental händelse – för Ukraina, Ryssland och Europa generellt. Oroligheterna i Ukraina är signifikanta inte så mycket för att de råkar vara en olycklig bieffekt av geopolitiska motsättningar mellan Ryssland och Europeiska unionen, EU, som att de reflekterar ett kritiskt steg i det ukrainska nationsbygget. I slutändan är det en fråga om nationell identitet: massprotesterna i Kiev visar på den yngre generationen ukrainares önskan att avfärda en (post)sovjetsk identitet och omfamna västerländska ideal som de återfinner i Europa. Ifall ukrainarna lyckas uppnå sina mål kommer deras framgångar att få enorma konsekvenser även för Rysslands politiska utvecklingsbana.

För att bättre förstå Ukrainas pågående drama bör skeendena placeras i ett bredare historiskt sammanhang. När Ukraina i slutet av 1991 blev en självständig stat innebar det födelsen av ett nytt land. Vid denna tidpunkt var Ukraina inte någon fullödig nationalstat, utan snarare ett stycke spillror efter Sovjetimperiets sammanbrott.

De senaste 22 åren innehåller en komplicerad process av nationsbyggande. Kontentan av denna process handlar om att skapa en distinkt ukrainsk nationell (medborgerlig) identitet – en som kan omfamnas av Ukrainas samtliga invånare oberoende av etnicitet och språkliga preferenser – och att bygga

nya institutioner. Det steget markerar ett definitivt brott med landets sovjetiska (och postsovjetiska) arv. Det är detta som Ukrainas hundratusentals demonstranter refererar till när de återoppar idén om en »europeisk väg«.

Den ukrainska revolutionen har med andra ord en primärt inhemsk dynamik. För demonstranterna i Kiev framstår den nuvarande situationen som ett val mellan två »civilisationer«. För dem står det mellan ett samhälle präglad av nepotism, korruption och selektiv rättvisa (symboliserat av sittande presidenten Viktor Janukovyjtj och Rysslands Vladimir Putin) å ena sidan och ett samhälle baserat på rättsstatlighet, säkra äganderätter och skydd av mänskliga rättigheter (symboliserat av EU) å andra sidan. För Ukrainas »proeuropeiska« befolkning har Janukovyjtjregimen förlorat sin legitimitet. Presidentens maktcentralisering sedan valet 2010, och den oförblommerade korruptionen i hans närmaste krets, är de huvudsakliga skälen till Ukrainas två överlappande kriser: en politisk såväl som en ekonomisk kris.

Ukraina är samtidigt delat och det styrande Regionernas parti åtnjuter fortfarande ett visst stöd, i synnerhet i landets södra och östra delar. Djupa regionala klyftor och de nämnda problemen med en ofullbordad nationell identitet är givetvis sammanlänkade. En »patriotisk« ukrainsk kanon sedan 1991 skulle framhålla framväxten av en självständig ukrainsk stat som slutpunkten på en lång och obeveklig process av nationsbyggande, en process som rört sig genom successiva stadier från medeltidens Kievrike till »kosackernas epok« på 1700- och 1800-talen och Ukrainska folkrepubliken 1917–1920.

En seriös historieskrivning skulle emellertid ifrågasätta en sådan teleologisk historieskrivning. Det »ukrainska nationsbygget« påbörjades på riktigt först någon gång vid 1800-talets slut, när vad som idag utgör Ukrainas ungefärliga gränser

karvades ut ur periferin hos tre historiska imperier – närmare bestämt de ryska, osmanska och österrikisk-ungerska imperierna. Gränserna för dagens Ukraina är av senare härkomst, och härrör från Josef Stalins annekteringar av Galizien och Nikita Chrusjtjovs »donation« av ryska Krimhalvön.

Ukrainas nutidshistoriska erfarenheter och åminnelsen av dessa i olika delar av landet innebär utomordentliga utmaningar för skapandet av en enhetlig nationell identitet. Under det föregående seklet genomlevde det ukrainska folket – i snabb följd – förstörelsen och ockupationen under första världskriget, kaoset efter 1917 års ryska revolution, statskollaps och inbördeskrig, Röda arméns invasion och inlemmandet i Sovjetunionen, massvält som dödade miljontals människor, Stalins repression och utrensningar i den »stora terrorn« samt den totala fördömdelse som följde på andra världskriget. Där var Ukraina en av de huvudsakliga skådeplatserna för det massmord som blev resultatet av kriget mellan de sovjetiska och nazistiska krigsmaskinerna. En sådan dramatisk historia berättigar beskrivningen av Ukraina under 1900-talets första hälft som »Den blodiga jorden« – titeln för Yalehistorikern Timothy Snyders hyllade bok från 2010.

Den geografiska såväl som historiska heterogenitet vi kan observera i dagens Ukraina behöver inte utgöra något hinder för skapandet av en nationell identitet. Tvärtom syftar de pågående demonstrationerna till att nå bortom de sprickor som orsakats av regionalism och motstridiga historiska hågkomster, för att skapa ett nytt sätt att tänka och bygga en ny ukrainsk identitet på kvalitativt annorlunda grund.

Vad människorna i Kiev demonstrerar för är först och främst ett värdebaserat Ukraina som en del av ett större Europa. Det rör sig om en uppsättning upplysningsvärderingar som kan bli en grundkomponent i ett större ukrainskt nationsbygge. Vad

som är verkligt unikt med dessa värderingar – rättssamhälle, separation mellan offentliga och privata sfärer, mänskliga rättigheter och frihet – är inte så mycket att de är europeiska (vilket de rent historiskt är), som universella. De tilltalar likvärdigt, och oberoende av kulturellt sammanhang, en fransman, en ukrainare och en ryss.

Det problematiska ur den ryske presidenten Putins synpunkt är inte så mycket ett handelsavtal mellan Ukraina och EU som ett Ukraina baserat på europeiska principer. Putin har också spelat en kontinuerlig och viktig – om än inte definitiv – roll i det ukrainska händelseförloppet. När det stod klart att Janukovyjtj inte ämnade ratificera ett associationsavtal med EU anförde han liknande skäl som Putin – en sådan utveckling skulle på kort sikt hota industrin, som för tillfället är skyddad från utländsk konkurrens. Det finns ett korn av sanning i dessa påståenden. Länderna delar ett sovjetiskt arv i form av integrerad tillverkningsindustri samt infrastruktur för gasleveranser. Den rysk–ukrainska handeln är betydande, även om detta inte hindrat de två sidorna från att införa skadliga handelshinder. Likväl är det tydligt att Janukovyjtj under hösten tagit hänsyn till Kremls geopolitiska önskemål.

Putin och Janukovyjtj träffades vid tre tillfällen kort före den senares beslut att på obestämd framtid uppskjuta ett ratificerande av EU:s associationsavtal – i Minsk den 25 oktober, i Sotji den 27 oktober och i Moskva den 9 november. De sammanstrålade sedan återigen den 6 december i Sotji, efter det att associationsavtalets undertecknande i Vilnius skulle ha ägt rum. Det är inte helt klart vad de två presidenterna avhandlade under sina möten. Vad vi vet är att Janukovyjtj vill ha lägre gaspriser och stabila handelsvillkor. Putin vill hindra EU:s expansion och inkludera Ukraina i sin egen »eurasiatiska« tullunion, en union som en majoritet av den ukrainska befolkningen motsätter

sig. För att nå sina mål har Putin visat sig beredd att ta till såväl piska som morot – handelshinder, gassubventioner och finansiellt stöd.

Ifall de ryska påstötningarna har någon effekt beror det till stor del på Ukrainas ekonomiska situation. Under finanskrisens första år 2009 backade landets bruttonationalprodukt med 15 procent och i dagsläget står Ukraina inför en statsbankrutt. Till detta kan läggas risken för den kaskad av farsoter som skulle drabba Ukraina i händelse av ett närmande till EU. I Moskva skulle man inte vara senfärdig med att uppfinna nya handelshinder, och möjligheterna för att omförhandla det ofördelaktiga gasavtal som gjordes under Janukovyts företrädare, Julia Tymosjenko, skulle krympa betänkligt. Ukrainsk industri skulle därtill stängas ute från ryska marknader samtidigt som den europeiska konkurrensen hårdnade. Sätillvida har Janukovyjt legitima skäl att oro sig över konsekvenserna av ett europeiskt associationsavtal, även om det innebär bevarandet av ett ohållbart status quo.

Där finns dock en inhemsk dimension av mer fundamental betydelse. Ukrainas politiska elit utgörs till stor del av en mindre grupp oligarker som efter Sovjetsystemets sammanbrott skaffade sig enorma förmögenheter inom media, finans och industri. Men i kontrast till dagens Ryssland – där Putin centraliserat det politiska beslutsfattandet – företräder ukrainska oligarker inte sällan olika politiska falanger. En del, som Petro Porosjenko och Viktor Pintjuk, stödjer oppositionen och förordar europeisk integration. Andra, som Rinat Achmetov och Dmytro Firtasj, har hitintills stött den sittande presidenten. På senare år har ytterligare en aktör, presidentens son Oleksandr, seglat fram som en av landets rikaste män och anses stå Kreml nära.

Sammanblandningen av ekonomi och politik har gjort Ukraina till ett av Europas mest korrumperade länder. Men

beroende på hur sprickorna i landets elit utvecklar sig kan allt detta förändras. I skrivande stund har en majoritet av Ukrainas befolkning ställt sig bakom krav på rättsstatlighet och fördjupad demokrati – fundamentala krav med potential att forma en ny nationell identitet. En sådan nationell identitet skulle ha potentialen att överbrygga de geografiska och historiska skiljelinjer som för tillfället delar landet. Ifall Ukrainas revolution lyckas kommer landet inte bara att vara ett territorium geografiskt placerat i Europa, utan ett verkligt europeiskt land när det gäller värderingar och principer.

13 mars 2014

med Igor Torbakov

DEN 21 FEBRUARI 2014 kulminerade tre månader av civil olydnad och demonstrationer i ett regimskifte i Ukrainas huvudstad Kiev. Den största demokratiska massrörelsen i Europa sedan Berlinmurens fall hade genomlevt ett av kontinentens största blodbad sedan andra världskriget, utan att kuvas. Den tills nyligen sittande presidenten Viktor Janukovyts flydde landet och parlamentet utlyste nyval.

Landets nya regering står nu inför den formidabla uppgiften att ena landet, stärka dess institutioner och reformera ekonomin. Ifall den ukrainska februarirevolutionen lyckas, kommer det att ha konsekvenser långt bortom det egna landets gränser. Den ryske presidenten Vladimir Putins beslut att med specialförband den 28 februari de facto ta kontroll över den ukrainska Krimhalvön – hem åt Rysslands svartahavsflotta vid Sevastopol – är ett försök att behärska händelseförloppet.

Beslutsfattarna i Kreml är oroade (om inte skrämde) av tanken på vad avlägsnandet av den kleptokratiska Janukovytsj-regimen kan få för konsekvenser för andra auktoritära länder i det postsovjjetiska Eurasien, Ryssland inkluderat. Moskvas reaktion på händelserna i Kiev – benämning av den nya ukrainska regeringen som »illegitim« (trots att den utsetts av parlamentet), underblåsandet av politisk instabilitet i Ukrainas sydöstra regioner, militär ockupation av Krimhalvön, och välregisserade kampanjer (i såväl Simferopol som Moskva) för att »legalisera« halvöns utbrytning genom folkomröstning

den 16 mars – förefaller ha ett övergripande mål: att kväva den ukrainska revolutionen i sin linda.

Rysslands militära agerande i Ukraina motsäger samtidigt ett av Kremls viktigaste utrikespolitiska projekt. I Moskva har Ukraina sedan länge betraktats som en avgörande komponent i Putins vision om en »eurasiatisk union«. Ukraina har av ryska ledare historiskt – med början i 1910-talets ryska diskussioner om imperium och nation, i kölvattnet av 1917 års revolution, och igen 1991 efter Sovjetsystemets sammanbrott – betraktats som en central stat.

Utan de över 40 miljoner ukrainare som skulle betrakta sig som en del av vad Putin benämnt som en utvidgad rysk »statscivilisation«, kunde »Eurasien« inte bli en geopolitisk verklighet (»euro«-delen i projektet skulle saknas). Inte heller skulle där existera något *Staatsvolk* – det vill säga den större ryska nationen inkluderande också andra slaviska folk (vitryssar och ukrainare) – för att styra dessa vidsträckta landområden. Det är i detta ideologiska sammanhang som Putin understrukt att ryssar och ukrainare är ett och samma folk. Enligt detta narrativ utgör »fascisterna« och »högerradikalerna« som tagit makten i Kiev genom »väpnad kupp« ett hot mot deras broderliga gemenskap.

Därmed var Putins aggressiva steg för att underminera Ukrainas suveränitet och territoriella integritet det antagligen säkraste sättet att omintetgöra Kremls ambitiösa »eurasiatiska vision«. Försöken att stoppa Ukrainas revolutionära process och underblåsa kontrarevolutioner i landets sydöstra regioner är ett flagrant ingripande i Ukrainas interna angelägenheter som skickar alarmerande signaler över hela det forna Sovjet. Förevändningen för Moskväs ingripande – att »skydda ryska medborgare och landsmän« – gör Rysslands grannländer nervösa. Den gångna veckan har vi sett tecken på detta, från det

energirika Kazakstan, med sin betydande ryskspråkiga minoritet, till de baltiska staterna Estland och Lettland. Slutligen har påståendet att den eurasiatiska unionen skulle vara en frivillig och ömsesidigt fördelaktig förening av självständiga stater i likhet med EU visat sig vara en lögn. Inget EU-land tvingades in i unionen under hot om territoriell splittring.

Pudelns kärna är denna. Putins vision om ett större Eurasien vilar på nödvändigheten att behålla den postsovjetiska ordningen som en specifik typ av stat och samhälle. Det är en stat där makten innehas av en liten och tätt sammanhållen grupp av människor som inte enkelt kan avlägsnas från sina befogenheter. Det är också ett system där rättsstatlighet inte existerar, där parlamentet är kuvat, och där inget genuint utrymme tillåts för politisk och ekonomisk konkurrens. Ukrainas försök att bryta sig loss från detta postsovjetiska system, och börja bygga en demokratisk stat med ett inkluderande civilsamhälle, är ett existentiellt hot mot Putins styre. Moskva vedergällde Kievs utmaning med ett våghalsigt agerande på Krimhalvön.

Den militära interventionen på Krimhalvön påvisar betydelsen av säkerhetspolitiska hänsyn i Kremls tänkande. Den ryska svartahavsflottan vid Sevastopol är strategiskt central såtillvida att den utgör en brygga in på ukrainskt territorium, tillgänglig för rysk militär via havet såväl som över Kertjsundet (som kan komma att förbindas till den ryska sidan i öst via bro). Denna närvaro ger Moskva ett visst inflytande över Kiev, samtidigt som utsikterna för ett ukrainskt Natomedlemskap kraftigt beskärs.

Rädslan att förlora denna bas permanent förefaller ha varit avgörande, givet riskerna associerade med en intervention. Utöver att Ryssland visste att man skulle alienera regeringen i Kiev, och därmed riskera att isoleras politiskt och ekonomiskt av USA och EU, kan den ryska militären inte *a priori* ha uteslutit eldstrid mellan egna specialförband och ukrainska soldater. Att

så inte skedde berodde inte bara på noggrann planering, utan även på tur.

Moskvas benägenhet att agera resolut, uppenbara risker till trots, betecknar en genuin rädsla för att förändringarna i Ukraina ska sprida sig och slå rot även i Ryssland. Agerandet på Krimhalvön vittnar om en ny typ av rysk utrikespolitik, där stormaktsintressen tillskrivs högre värde än goda ekonomiska och politiska förbindelser med ett alltmer »dekadent« väst (en inte ovanlig åsikt hos den politiska eliten i Moskva).

De senaste åren har Putins närmaste krets kommit att domineras av individer från militären och säkerhetstjänsten, samtidigt som liberaler och representanter för näringslivet (inklusive oligarker) sorterats ut. Enligt oberoende ryska medier fattades det slutgiltiga beslutet att inta Krimhalvön av Putin och en handfull forna KGB-anställda. Denna förändrade sammansättning i toppen av den ryska makteliten återspeglas i riskbedömningen bakom agerandet, där ekonomiska kostnader och försurade relationer med omvärlden tillskrivs en relativt sett liten betydelse. I ett sådant läge kommer Moskva inte att låta sig påverkas av hot om sanktioner, eller risken för ekonomisk stagnation, eftersom Putins förståelse av vad som är nödvändigt för att garantera regimstabilitet (hans primära mål) kommer att trumfa all annan hänsyn.

Intressant nog rättfärdigar den ryska statspropagandan interventionen på Krimhalvön genom att beskriva vad som skett i Kiev som en triumf för högerextrema nationalister och »fascistiska« krafter – understödda av EU och USA – vars position vid makten hotar den ryska och rysktalande befolkningen i Ukraina till livet. Men varken språk eller etnicitet har varit viktiga politiska frågor i Ukrainas nutidshistoria, och inga angrepp mot minoriteter i Ukraina har skett sedan februarirevolutionen. Språk och etnicitet har sedan 1991 återkommande politiserats

(i synnerhet under valkampanjer), och resultaten av en sådan politisering reflekteras i relativt stabila röstbeteenden – en karta av Ukraina klart delat längs med en öst–västlig axel, men i realpolitiken har dessa frågor inte getts någon större vikt. Sociologiska undersökningar visar att ordinarie medborgare är mer oroad över frågor som personlig säkerhet, rättsstatlighet, korruption och ekonomi – precis det som hundratusentals ukrainare demonstrerat för sedan slutet av november 2013.

Den verkliga politiska skiljelinjen går inte mellan Ukrainas västra och östra regioner, utan mellan å ena sidan representanter för en samling nya och disparata identiteter (inkluderandes liberaler, medborgarrättskämpar, radikala och mindre radikala nationalister med flera), och å andra sidan representanter för en kvardröjande postsovjetisk identitet (karaktäriserad av politisk passivitet och förlitande på statlig paternalism). Denna typ av identitet är ojämnt fördelad över Ukraina, men är först och främst koncentrerad i de östra och södra regionerna. Troligtvis har Krimhalvön den högsta andelen invånare som skulle karaktärisera sig själv som »ryska«, men i Ukrainas nuvarande sociopolitiska kontext kan det vara mer korrekt att definiera merparten av dem som postsovjetiska (eller enbart sovjetiska) i sin världssyn snarare än »ryska«.

Störtandet av Janukovyjtjregimen har skapat de grundläggande förutsättningarna för byggandet av ett inkluderande civilsamhälle med förmåga att ta tillvara Ukrainas mångfald av identiteter. Kievs framgång i denna strävan såväl som i byggandet av en modern rättsstat skulle innebära landets brott med sitt postsovjetiska arv.

För att förhindra detta brott har Putin visat sig beredd att tillgripa olika medel, militär intervention inkluderad. På kort sikt förefaller hans kampanj på Krimhalvön ha varit framgångsrik, men tiden är inte på Putins sida. Agerandet har kraftigt skadat

Rysslands anseende och ekonomi, och det postsovjetiska system som utgör Putins maktbas kommer förmodligen att fortsätta att erodera. Rysslands kontroll över Krimhalvön kan på kort sikt lindra Kremls fantomsmärtor efter Sovjetunionens kollaps, men kommer knappast att kunna hindra denna process.